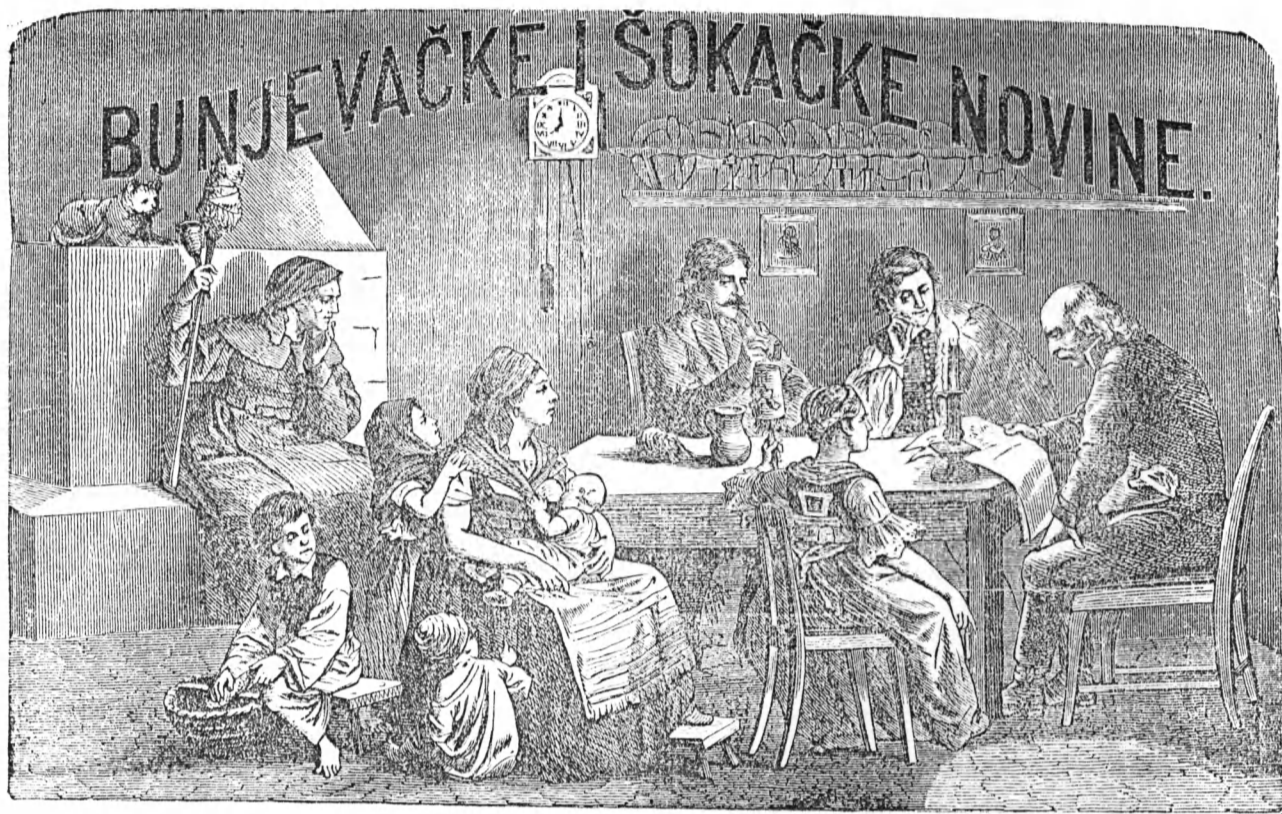

Pridplata, na ciju god 3 for. na 10 god 1 for. 50 nov. na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30. 15. 7/3 grša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoverstna predmeta molimo na uređništvu uputiti.
Neprijetna neprimamo.

God. II. U Kalači

U Četvrtak 27. Travnja 1871.

Broj 17.

Pučke Skole.

II. Pokazali smo u broju 15. na kojima stoji ljaga što mi slaveni neimamo školah, i ako ji imamo — te ji kano pastorčad smatramo, pa baš što ji tako smatramo, niti mi roditelji u njih zagledamo, niti dicu u nji šaljeno, oni su već svi pomrli, na koje je ta huda ljaga spadala, nećemo dakle njihovo ime da kaljamo, već ćemo se na žive pozivati i zakljinat ji na slaviansko ime: da u ditetu čovika smatraju, od koga čeka država da postane umnim gradjaninom i virnim sinom svojo domovine, a stvoritelj, da bude neba nepokolebljiv proslavitelj, pa ako naši slaveni nedobiju svoje škole, ako te pošteno ne uzdržavali, ako u te svoju dicu ne slali budu, to ćemo iz sveg grla vikati: ljaga neznanosti, ljaga gluposti, ljaga surovosti, ljaga sedam glavnih grihah — našeg naroda, vas grdi svećenike, vas svake zvanie Učene, Vas učitelje, vas trgovce, vas zanatlie, vas poljodilce Otce i Matere, što naša dica neuče štiti i pisat, što ostaju slipi kod očiju, što postaju orudjem svakog, koji pokušava varku i laž, da izvara, izlaže što je novca štoje rane, što je stoke, što je zemlje u slaviana, pa kad ga odbiju u puko siromaštvo, onda vele: da je glup, i ne za drugo podoban već da umjetnom učenom i izobraženom služi, dakle da podnožjem biva. Na jednom mistu smo već rekli: da koji narod neima svoje intelligentie, to jest od kojeg se odličuju njegovi Svećenici, učitelji i svi učeni, zvali se

oni ma kakvim imenom, i svi trgovci i svi zanatlie, tome narodu su odsikli glavu, trupina miče se jedan čas, al skoro će sav život izčežnut, i narod će umriti; ko je tvrdoglav, ili komu je srce oledenilo, prama svojeg korena, pa zato nevidi što je istina, neka proputuje samo Bačku pak neka prigleda mista gdi su stanovali i gdie i sad još stanuju slaveni, pa će morat pripoznat: da je gorka istina: što govorimo, i negovorimo zato: da itkom na svijetu srce ogorčamo, već govorimo — buduć da tražimo gdje ono srce: u kom bi se još jedna kapčica ili izkrica ljubavi prama svojeg roda našla, da se smiluje, da se sažaluje svrhu njegovog poguba, i da potrče na njegovo oslobodjenje; ta bio dušmanin bio tatarin, kad vidimo da propasti hrli, neznano ili znano, tomu se približujemo svom snagom i hitrinom doskačemo, da ga pridržimo da ga oslobodimo, a tko roda svojeg ravnim okom može gledati, gdje se gubi, gdje umire pak još ni jedne riči nenalazi da ga pokuša u životu uzdržat, u tugi i nevolji ohrabrit utišit, u neznanosti uputit, ni jedne suze neima da mu sažaljenje posvidoči, toga mi ne smatramo za čovika, a još manje za krštjanina, već ga gledamo slična onim poganima, koji nisu krštjane kasapili, ni su ji palili, ni su živo meso s nji s gvozdernih klišti kidali, već su samo u švečanoj odori, tako kinjene — tako kasapljene tako kidanje, tako u strašni mukah umirujuće gledali, uši u jauci, i oči na žlzdni rana nasladjivali. Vi slavenski bogataši, jedni hiljade, drugi stotine, treći desetine četvrti forinte, a vi slaveni siromasi grošice potro-

šite svake godine, na taka razkošja, koja vam vrlo malu zabavu donasaju, a nikoji put baš i zdravlje odnasaju, pogledajte sažaljenjem na onu dičicu vašeg roda, koji imadu dobre roditelje, koji bi ji slali u škulu, al neimaju, odiće, obuće, ni knjižice, ni papira, pa bacite, od hiljade : stotinu, od stotine : desetinu, od forinte : 10 novčica, od grošića : jedan novčić, u blagajnu sirotinje škulske, pak ste ruku pomoćnicu pružili, da od propasti, oslobadjate vaš rod, spustiliste iskricu nauke u njegovu pamet, i kapčicu plemenstva u njegovo srce, nastavili ste leglo glavnine njegove tvarne i duševne blaženosti, i kad ste to učinili, razkošja biti će vam od Boga blagoslovljena, pak će vam razveselit dušu i okripit tilo. A vi otc i matere, kako vam srce razte, kad sinčića i kćerku u kolo opravljate, kako vam oči igraju, kad jim hod pogledom pratite, odkud vam sad najskole mnogo puti kući donesu tužnu žalost, zašto tako rado i veselo neopravljate vaše sinčića i kćerčice u školu, ta ondud nikad vam neće donet žalost, već donet će vam pamet prosvietljenu, koja će sve što joj kažete lakše u se primati, pa ćete imat učenu dicu, na koju će te se pouzdano oslanjat, donet će vam čudorednostju oplemenjeno srce — koje će sklono biti na pokornost, pak će vas voljno poslušavat, i bitiće sloga mir i napridak u kući, pak kad ji na krila puštite, neće vas glasovi Hioba po desnoj ili lijevoj udarat, neće vam srca od žalosti zakukat, već će se radostno i na lijevu i na desnu se okrećat — jel će vas dobra dica i mili unuci — ljubavom obgrljivat.

DOMAĆI POSLOVI.

KATOLIČKA AUTONOMIA NA NITI DVADESET-SEDMORICE U KONGRESU OSNOVANA.

Parohialna Skupština i više. U svakoj plebani virni sačinjavaju crkvenu občinu, koja svoje poslove obavlja po skupštini i svojem viću. Udom skupštine postaje svaki katolik od 24. godine ako točno ovršiva svoje dužnosti prema crkvi i škole, i nije kakom grišnom parnicom obilžen ili mahnit. Pred i pod pred — sjednik također i bilježnici redovno su oni: koji te zvanie u crkvenom viću obavljaju. Ovoj skupštini pripada pravo na 3 godine birat savetnike u parohialno više, nove tere sebi namećat i redovne izdatke ustanovit — biraju se savetnici uzklikom ako pak nji 10 žele glasanje to se mora obaviti, ima pak tko tužbu proti reda osnovana tu podnosi okružnom, a svaku drugu koja se osobe tiče parohialnom viću.

U viću parohialnom imadu svoje misto svi mistni svećenici i najstarija tri učitelja, a gdi broj trojicu prilazi tamo ostali jednog iz među svojih suučitelja kao zastupnika na 3 godine izberu. U tom viću miesto svoje ima pokrovitelj — patron — ili akoje takvi više njev poslanik, napokon savetnici glasanjem puka izabrani, gdi nije 2000 duša tu se biraju 12 ondud do 4000, 20 odud — do 8000, 40 od 8000 — 12000, 60 od 12 — 16000, 80 od 16000, 100 savetnikah područne obštine jedno više sačinjavaju sglavnom i u to u razmirju svojeg broja šalju svoje zastupnike; vića parohialnog predsjednik je pleba-

noš, podpredsjednik pokrovitelj, više također bira sebi jednog svit. podpredsjednika koji pokrovitelja može zaminjvat i bilježnika.

SUSTAV SISTEM POLITIČKI.

PIŠE — IKT — BOŠNJAK.

Turska koja veliku ulogu igra u Evropi, samo iz milosti da joj se ugled sačuva, jest jedna država koja je prilična ukrećanom grobu izvana naime nešto napredjuća, a unutra sasna trula, i na daljni obstanak sasna nesposobna. Ona u kolo drugih vlastih stupa s punim žepom učinjenih dozvolah u svojoj državi, a još s većimi obećanjem odtale izlazi; ali nit je mislila, nit misli ikada od starog svog fatalisma popustiti, kano što ćemo viditi iz ustrojstva vladavine njezine.

Bosna na čelu vlade ima Vezira koji samo s ukazom — fermanom — kao taki postaje. On ima još sovjet i sve podpunjanje odsieke vlade s činovnici. U sovjetu sjede dva kršćjana jedan zapadne, a drugi iztočne crkve, k tomu jedan žudija. Mitropolitu iztočne, i župniku zapadne crkve pristup je slobodan kao začastnim članom.

Čio karakter vladavine da se može uočiti, najviše će doprinieti, mislim, ako se nebude zaboravilo na način kojim se izabira najprijia gubernator — vezir — te ostali članovi sovjeta i to centralnog, pokrajinskih mutesariflukah, ovim podložnih kajmakanlukah, i posljednim podčinjenih mudirlukah

Valija — gubernator — obično dolazi mal ne vavjek iz centralnog grada carevine, koji je veliku najprijia vještinu moro pokazat, i sposobnost za svidočiti. Ali se češćeput dogadja, da tamo nije u nikakvu odsieku vlade ne samo člana, nego dapače istoga sovjetnika dužnosti obnašo, već se utekao pod okrilje koga velmože Paše, potreboću mu nacrtajuć s masnimi obećanjima izplaza i dobie po utočišću nadnikah carski ferman — ukaz — i eto ga u Bosnu s najvećom moćju i otajni naputećimi protuslovnim onim, koje nose javno kao formu vladanja.

Što njem već predstoi u takom ubožtvu došavšemu? Ništa drugo brez sumnje izvan globiti narod brez ikakve odgovornosti. A komu će odgovoran biti, kad je još prija nego stiže u Bosnu već označio cilj dolazka svoga, vlastite naime, a ne narodne oli državne koristi. Te tako zbilja kroz nekoliko godinah na toliko obogati da iz osobne blagajne na desetke dućanah načini, palače po najboljem ukusu evropejskom uzdigne, zemlje kupuje, te ne samo imenom nego ozbilno bude podkraljem. Tomu još kraj biti nemože. Eno stiže u Carigrad tužba da odpremi svu raju „kršćjane“ u prosjake progonstvom svojim. Devlet da zaliepi oči diplomaciji evropejskoj, počme mislit i radit o jednakom ili još gorjem zamjeniku. On sramoti, i šteti da nepodlegne spremi iz žepa nekoliko hiljadah cekinah starim znancem; te zbilja kao sasna potrebit, iskusan, i zaslužan za državu bude obranit i opet ostavljen. To se je sve moglo uočiti u Šerif Osman paši, koji je već bio došo do Save misleći da su poslali cekini izgubili silu, a nut na jedan put stiže telegram da se vraća kad je već bio učinio kontrakt s kapetanom na ladji za prevoz svoj i materiala mu potrebila; te eto ga opet u Sarajevo. Istina sa žalostju svega vilaeta vrati se, ama za dugo osigurat nemože svoj obstanak, buduće je gnjev proti njemu dotle uzbujo, da je odziv našo i u vladi carigradskoj, pa se kroz kratko vrieme morade opet odstraniti. Na kakvu je stolicu vlade došo, bilo bi suvišno pritresat, nego da vidimo kakvim je zamienjen.

Po odlasku njegovu dodje do sad nepoznati i nečuvani paša, muž veliku oškudicu trpeći; što se pokaza odmah u prvih danah dolazka njegova, koji ni jednu varoš vilaeta nije mogo pohoditi da nije sklopio zajma, prija s odličnini trgovci. On ima jednak cilj s predšastnikom svojim. Prvi je imo svoje sluge uz bok koji su mu poput fakinah špiunili. Safet došav da koliko toliko ugled učuva, Rašid efendiu odmah odstrani iz Sarajeva zadržav drugu kano potrebita radi privatnih instrukcijah.

Mnogi misliše da će više dobre volje Safet ukazati prama narodu nego mu predšastnik. al se ljuto prevariše buduć da vuk dlaku mienja a ćud nikada; tako i osmanlija mienja formu ali cilj nikada.

Osman paša držo je sina svoga na stolici pašaluka tuzlanskog, što nije slobodno bilo po zakoni države. Safet paša pako pokaza zakonitost domoljubstva neosudiv predšastnika, nego svećim još s kandalom dovede sa sobom muža Ali efendiu — ako se nevaram u imenu — koji se nerazumije u pismo kano tele u šarena vrata, te ga postavi kajmakanom u Visokom, odkle ne prošav ni dva mjeseca, prebaci ga u Bieljeno u istom skutu. — Eto kakvi na čelu vlade sjede muževi, koji kad dodje arzoal — pismena tužba — uzmu i prigledaju da prosti svijet nepozna prostu sramotu njihovu, te onda pridadu kadiji — sudcu — da proštije na glas, te tako čuvši istom razumiu, buduć da turski blebeću ako i neznaju pisati i štiti, a od bosanskog jezika neima ni spomena da ga znadu.

Na taki način postaju po devletu Mutesarifi, a po centralnoj vladi naroda bosanskog kajmakani, mudiri i ostali činovnici.

Kakvim načinom dolazē zastupnici krštjanah istočne i zapadne vjero-izpoviesti na stolice medžliza — sudovah —? Tih potreboću, postupanje i način biranja okrstit bilo bi riešiti teški gordički čvor. Da je potrebito da budu svi elementi različitih vjerah zastupani u sudovi po članovi koje narod svojevoljno bira neima sumnje; ni ovaki način kakvim se biraju sada i od postanka svoga, još za veći udarac može čoviek smatrati po živalj krštjanski nego da nije su ni zastupani. Tamo kadkad dogadja se da dodje muž — obično nevješt pismu, osobito gdi se sa selah izabiru — vrlo značaja, ali tako ograničan, da ga tude drugi trud nećeka osim popušiti nekoliko cigarah, a zapusćat kod kuće rād. Te tako nikom koristan, a sebi i narodu štetan zanat goni. Nikom koristan: jerbo dobro i malo djete razumie smrt njihovu političku „šerbe otrov“ koja priko noći izbriše svakog iz broja živih, koji se iole opre političkim načelom njihovim, — zato se nemogu ni nadat pomoći od njih. Sjedeć tamo valja im šutiti; a pismo, kakva mu drago sadržaja murlisat — vlastitim pečatom potvrditi — prem i neznaju što se u njem zadrži, buduć da se izdaje turskim jezikom.

Kadkad roko dodje muž i vrlo značaja, ama sasma riedki slučajevi mogu se pokazati taki. Bez taki se obavlja služba činovnička, i taki pritisak čini na narod, da svaka agitacija suprot njihovoj volji ostaje bezuspješna. Glasovanje se obavlja javno; a narod prosti ubien u glavu što mu rekne gospodar zemlje ujedno i član medžliza — suda — to mu neizbježivo valja izvršiti, ako želi još koji dan s djecom svojom u mieru izjest komad od kukuruze.

Sebi štetan zanat gone. Koji je član medžliza — suda — valja da barem jedan put prisustvuje u nedilji

danah; a buduć da se sa selah na mnogih mjestih biraju, red im je izgubiti tri ili četiri dana dok ode, tamo bude i vrati se. Eto im koristi! Ono novacah kao činovničku plaću što dobivaju, nješto im valja dati za predplatu „Bosne“¹⁾ pa ma i neznali čitati; drugo potrošiti mal ne svaki dan poturice dočekujuć. Ta zar nebi bolje bilo i proć se posla štetna, i ubitačna po narod? Narod jadni valja da ih plaća bez ikakve koristi; a diplomacija misli da smo tim dobili jednakost s turci, i da se mak na konic izveo hatumajum. Zar tude može obstajati jednakost, gdi sto krštjanah nemože svidočiti proti jednom turčinu; da pače gdi se svidočanstvo krštjana proti muhamedovcu smatra ništetnim?

(Slidi.)

KUĆNI POSLOVI.

Sa Šumbrega biele nedilje. Na večer imadomo liepu zabavu. Ako i u strani, o podolju šumbrežkih tala, sućih se visočina, to je svojim položajem srbskonimačko ovo selo jedno ne posljednjih mjesta baranjske županije. To se pokazuje najbolje odtuda, što se unj svračaju ljudi odlične ćudi i ridka značaja, koji prolaze svjetske gradove i trgovišta, a ipak se nezaboravljaju nas.

8. satih na večer urečena je bila predstava inostranih igraća, na koju smo se skupili u što većem broju, da na osviti uskršnjih blagdana razbistrimo lica i razveselimo srca.

Izmed ostalih mnogobrojnih predstava najbolje mi se dopalo slavensko pjevanje. Vremešna ženska uzašla na poprište i miloglasno odpivala nekoliko slavenskih pjesamah. Mi smo ju pleskanjem rukuh izazivali po triputu na obnovu, a ona se našem pozivu odazvala srdačno.

Krasan prizor otvorio se istom onda, kad je zapivala pismu: gdi domov moj! Mislio sam da nadanom radostna lebdi Slavka majka i hoće da poljubi pjevajuće čedašce. A kad prosbori o slavianski muževi lovorom učenosti okrunjeni iz kojih primera svaki mladić crpi duh rodoljubja.

Milinjje mi rajsko srce obuzelo, kad sam vidio i čuo, da se u Ugarskoj kroz inostrane sukrvnike toli budi slavenski duh.

Al i tuga mi crna dušu uvila, kad sam po društvu razgledao i djekog samo Srbina vidio. Pa ako ćemo pitati: čemu se danas ugarski Slavjan tako sporo u svem vlada i odašta ponajviše strada? — Ta on nepjančuje, on se negosti na široko i veliko, on se necifra i nenosi finih rubinah, — sve što je na njem stoji malena novca al velika truda njegove žene il majke, svaje, snaje il sestre — koja mu košulje i ino ruho sprema! — pa zašto je toli siromašan? — Ta on je bio u škuli, šalje u nju pomno i dicu svoju; on timari svoje krdo sgrnja, nerazsipa, nekarta se, nevoza se — pa ipak je neuk, pa ipak većma ubog nego Švabo. Što je tomu uzrok?

Izmed mnogih uzrokah napomenut ću u kratko samo neke. — Zumberački Srbini dobar i gostoljuban je čovik, upravo kako mu je bio i dida. On obradjuje poput Švabe, susjeda svoga dobro njive, on kosi uredno livade svoje. On je na oko bogatiji, imućniji — ima svega više nego Švabo, a pa ipak Švabo je bio na slavenskoj zabavi a Srbini samo po gdikoji.

¹⁾ Državne Novine.

Nemir i dŭg je uzrok — s koga srbstvo i ŝokaŝtvo toliko posrće u Baranji. Zalibog na Ŝumbregu jedva ćeš naći dvi kuće, da su u miru i ljubavi. — Jedan drugon u neće da popusti; jedan hoće da više ima nego drugi; jedan nada drugim hoće da zapovida, — a nijedan nepodlaže svoje volje volji Božjoj; — jer lino idu u crkvu, nemarno služe Bogu, nehajno slušaju propovidi. Nevolja je stiže za nevoljom. — Mir vam dakle Srbli žumberački, usljed današnjega Božjeg evanđelja dozivlje sam Kristos. Te s Didimom Tomom pomireni zavapite Mu : Gospode moj i Bože moj ! smiluj se nam. —

Duga su pune čifutske knjige žumberačkih Srbalja. Oni jedu suhoparne, cabrene jedžeke, a začim im jede Čifut iz svoje zdile srbskoga duga. Štogod triba, daj Hajnik ! On daje al i piše, — piše al i računa. Kukuruz, vino, žito, krumpir, vuna, konoplja — sve to nije dosta, kad godina okrene ledja, za izplatu srbskoga duga. Na viru se nose lonci, duhan, sol, ulje, — pregače, suknje, šamije, reklje, lule; — u nuždi se s pomanjkavosti sina, zobi, hleba, poreza, — odila i obŭla — pozajmlju novci svakomu ukućaninu, — a to ide na rovaš cine kuće i gazdaluka. Godina, dvi — kamata prevrši glavnicu, bubanj udari, — četvrt sessije odlazi za četvrtom, — najposlje dodje red na blago i kola, pa onda na kuću. I tako još otac i neumre, dica su gole sirote !

Ovo su vam dvie rane naše nevolje kojima prika valja poiskat lika : u miru i ljubavi, u radinosti i ŝtedljivosti, u slozi i razboru. Srbska braćo ! budimo mudri ko zmije, a jednostavni — medju svojimi — ko sinji golubići.

Bog vam, a duša !

... ž.

NOVIJE.

— Sa najvišim ručnim pismom Njihovog Veličastva posvećenog kralja od 20. Travnja sazivaju se Degacije na dan 22. Svibnja t. g. u Beču svoje sidnice da odpoćnu držati i svrhu zajednički poslova „koji se tiću cile monarkije“ vićaju.

— Ruski Car sprema se da Caricu u krimiu odprati, a košto drugi znadu, kani se on čak i u Jerusalem odputovati i tom prigodom Turskog Cara u Carigradu positi sve se većma proturiva ovih dvajuh rusko-turskoga carstva savez, doćim onaj ruski s prusom nije kati nitkom već na um nedolazi. Šta je dakle vajde Austro-Ugarskoj tursku zakriljivat a za pruski skut se laćat ?

— Kao što doznajemo medju vladom komune u Parisu najveće ne sporazumljenje vlada. Oskudnost je tamo velika, a i volja za ratovanje medju ustašima jako je opala, pošto po nikim vistima dokazuje se : da je od upisanih za rat sposobnih vojnika niki 50 po sto odpala, koji su se koje razbigli koje prikriili, da ne moraju ratovati. Pored takovoga stanja virovatno je da se rat na dalje dugo još produžiti ne može.

— Perkovac 16. Travnja je umro u Samoboru. U njemu je i „Vienac“ ta dika Hrvatske Literature svojeg utemeljitelja i umnog urednika izgubila. Njegova uzpomena u Hrvatskoj ostaće vazda dićna !

TRGOVINA I OBRTNOST.

* Subotica 24. Travnja (u ponediljak). Neizvinnost koja danas u Parisu vlada, u stanjuje najprirod-

niji i najpravniji tok misli i radnje uzbrkati, jer komuna — socialisam (jednakost u imanju koliko je lipa i plemeniti umišljaj, ipak držimo, da nema dvojbe, da se ova ideja — misao — nikako neda danas izvesti, niti ona medju nami može imati života; za takovi uzvišen pojam nužna su druga vrimena, a u vrimenu i drugi ljudi — tek time načinom može biti da će gornja ideja svoga stanovišta naći; dakle kad izvesno znamo, da se ta gornja misao neda i nemože izvesti, onda je grih, ŝto se jednoplemena braća izmedju sebe kolju i krvave a ujedno i narodno blago harće, jer ŝta bi za to vrime dok medjusobni rat u Francuskoj traje narod zaslužit mogao, koliko bi vlada rane, novca, džebane i dr. zaŝtediti mogla ? ne da se na lako izračunati, a to se sve kloni na ŝtetu i uštrb ciloga francuskog naroda. Kad dakle iz ciloga ovoga vidimo, da sadašnji francuski gradjanski rat ni po narod francuski a ni po zemlju njihovu nikakove vajde doprineti u stanju kadro nije, to onda savetovati bi bilo pariskim komunistama, da se svakog daljeg krvoprolića okanu i kao dobri Francusi oko toga nastoju da se Francuska materialno i moralno oporavi, pa tako ŝto prija obšteg svoga neprijatelja Nimca oslobodi — jer drugčije će du njima ovi opet na vrat doći i sve ŝtojim je potribno do poslidnjega pokupiti, kao ŝto se to i zvanićno potvrđuje — s' toga je cina rani bila skoćila, ali će se morati ŝto skorim u svoje prvašnje stanje povratiti, pošto daljem gradjanskome ratu u Francuskoj nema života jer i danas ovaj ne živi, već sama tavori — t. j. od danas do sutra !

Na današnjoj pijaci bilo je rane prilićno dovoljano, a cine su ove : žito 5 fr. napolica 3 fr. 50 n. raž 2 fr. 90 n. zob 1 fr. 70—75 n. jećam 2—2 fr. 20 n. kukuruz 2—2 fr. 20 n. požunac. Zob po maži 100 funti novih 3 fr. 70 n. a. vr.

CINA RANE.

Pešta, 24-og Travnj. Čisto žito Banatsko. 83 fnt. 5 fr. 55—65 n. 87 fnt. 6 fr. 20—30 n. Tisansko, Peštansko, Stoi.-biogr : 83 fnt. 5 fr. 60—70 n. 87 fnt. 6 fr. 25—35 nov. Baćvansko : 83 fnt. 5 fr. 55—65 nov. 84 fnt. 5 fr. 75—80 nov. 85 fnt. 5 fr. 90—6 fr. 86 fnt. 6 fr. 10—15 n. — Raž 78—79 fnt. 3 fr. 82—87 n. — Jećam 72 fnt. 3 fr. 10— n. — Zob 43—45 fnt. 4 fr. 10 n. — Kukuruz, požunac 89 fnt. 2 fr. 90—3 fr. 5 nov. — Proja 82 fnt. 2 fr. 70—80 n. Uzimajuć fnt. polag djumr. maže.

Baja, 22-og Travnj. Čisto Žito : 83 fnt. 5 f. 40 n. srid. 80 fnt. 5 fr. 30 n. Napolica; 78 fnt. 3 f. 90 n. srid. 76 fnt. 3 fr. 80 nov. — Raž 76 fnt. 3 fr. 30 nov. srid. 75 fnt. 3 fr. 20 n. — Jećam 66 fnt. 2 fr. 20 n. srid. 63 fnt. 2 fr. 10 n. — Zob 44 fnt. 2 f. 7 n. srid. 42 fnt. 2 fr. Kukuruz 90 fnt. 2 fr. 40 nov., sve po požunac.

Visina vode Dunavske.

Pešta 24-og Travnja 8' 0" nad 0.
Požun 24-og Travnja 7' 11" nad 0.

Poruke uredništva.

Zombor : M. J. prispilo je. — Beć : Petr. veoma sgodno. J. B. privod iz magjarskog Ž. D. i zabavno kod nas mora imat svrhu, koja tu manjka, a vrhu tog i jezik je isto magjarski. — Subotica : J. B. Izvoljite nam knjigu oznaćit, inaće koristnie bi bilo s ustih grokćeh ženah takve skidat koje još nisu valja da u knjigu uvedćne. Jel znam da je takvi u Subotici mnogo bilo, ŝteta ako su izamrle.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

S L I P A C.

Ukraj puta sidi stari slipac,
Stari slipac sidoglavi gudac :
Glava mu je snigom pokrivena,
Izročena oštrinom vrmena.

Sedamdeset i sedam već puta
Pozdravlja ga sunce, tu kraj puta,
Gdi on piva uz glase gusala,
Svakom' želi, da b' mu srića cvala.

Uz zuj jasnih tih tananih strunà,
Piva slipac, usta su mu puna :
Znajuć, da ga ditca bunjevačka
Surodnici bratja im šokačka.

Okružavajuć na njega paze,
Kak'jim gudeć, njim bo daje glase;
Javor gusle sad glasnije ciknu,
Starac pako iz sveg glasa viknu :

„Oj vi sinci čujte glase,
Što vam šalje majka stara,
Čujte gorke nje uzdase,
S kojih srce njoj se para :
Čeda moja, Slave sini!
Budte složni i jedini!“

Dokle ćeto bit' proklete
Ah! nesloge sužnji hudi?
Dokle će vam ona svete
Sveze skidat srodnih grudih!
Dokle jedne majke sini
Živit ćete ko tudjini? —

Jedna majka sve vas rodi,
Jednim mlikom vas odgoji,
Jedna krvca vas razplodi,
Jedan duh vas sve opoji :
Jednog roda isto sime,
Isti jezik, jedno pleme !

Zar da sveze te kidate
Toli silne, kripke toli?
Zar da majku neslušate
Kad za vaš spas sve vas moli!
Zar ćet' ići proti Bogu
Prot naravi i razlogu ?

U svih očih plamen isti,
A srčanost na svih licah,
U svih razum bistri, čisti,
Jakost snažnih u mišicah ;
Ista snaga, jedne sile,
Jedne gore, jedne vile.

O zagrle slogu milu
To nebesko čedo raja!
Ta u njenom moć je krilu,
Što sve veže i sve spaja,
Što najtežja dila svaka
Čini snosna, čini lahka.

Sloga jakost jest naroda',
Sloga čvrsti štit, obrana,
U njoj prava jest sloboda,
I prosvite ona j' hrana.
S njom blagoslov, blagostanje
Slave i sriće promicanje.

Sloga tvrdje diže, zida,
I čudesa njom se grade,
Nesloga sve ruši kida, —
Ko s nesloge što no pade
Rim, Carigrad, Špart', Athene,
Kartag, Korint i Micene.

Izčupajte srce zlobno, —
Kanite se malenkosti' —
Pak uzajmno, medjusobno,
Ljubite se u iskrenosti !
Tad će rodu ponos rasti
Slava, srića vam će cvasti !

Svršiv pismu starčić, darak prosi,
Svak' mu daje, milostinju nosi ;
Izenada tu golubče pade,
Bunjevka mi starcu darak dade.

Kad si Seko tako milostiva,
Kad t' iz oka žar ljubavi siva :
Ded nadari i tvoga pisnika,
Tvog „bunjevca,“ istog roda sinka.

Koj ti piva kudgod samo hodi,
Jer bunjevka njega na to rodi : —
Daj mi srce, kak' od Boga pravo,
Da ćeš rod svoj grlit, ljubit zdravo.

Srce i krv čuvat od tudjinca,
A jedino prigrlit bunjevca :
To je Seko, što od tebe prosim,
Koj te rode vik pri srcu nosim.
Bunjevac.

MILANA HISTORIČNA PRIPOVIDKA ZA MLADEŽ I ZA RODITELJE.

OD NIKOLE GJORGJEVIĆ VUKIĆEVIĆA.

II. SMRT DOBRE MAJKE.

Nije se dalo Milani da za dugo uživa sriću dobroga vospitjanija pod mudrom upravom i nadzorom tako dobre roditeljice. Jedanput, kad je Milana četernajstu godinu života svoga naveršila bila, mati joj se teško razboli. Otac je još jednako u vojski bijo. Knjeginja Ikonija ositjaše da je bolest njena vrlo opasna, i da se konac približuje zemnomu životu njenom. Tihim glasom progovori ona svojoj kćeri : „Sladka Milano, dobra jedinice moja! pošalji čas pre jednog konjanika u vojeni stan po otca, i javi, da ga još jedanput za ovog života viditi želim. Drugoga vestnika opravi starom vladici Teofanu. On me je kerstijo, i pri dolazku na ovaj svit Bogu pos-

vetijo, ja bi vrlo želila, da on i na smerti mojoj bude, da me ispovidi i pričesti, i da svojim svetim molitvama dušu moju sprovede u bolji život k mome stvoritelju i odkupitelju. Ja dobro znam, — po kratkom odmoru produži ona, — da bi sad već kasno bilo za smert se spremati; jer sav život naš na zemlji triba da je pripravljanje za vičiti život, ali ipak sam tvrdo uvirena, da, u ovako važnom, u posljednjem času zemaljskoga bitja svog, nemože čovik ništa bolje činiti, nego sve grihe svoje prid duhovnim otcem samome Bogu ispovidivši pokajati se, i pričestiti se častnoga tila i ker-vi Isukerstove, pa tako s kerštjanskom utihom; i s spokojnom savestju na istinu otitji.“ Vladika Teofan, dodje i pošto se prid njim bolna knjeginja ispovidi, prizove ona svoju Milanu, da pri posljednjem dilu pobožnosti materine pritomna bude. Tihim ali iz dubljine serdea izvirutjim glasom iz govori bolestnica za vladikom onu divnu Molitvu : „Virujem gospodine i ispovidam da ti jesi u

istini Isukerst sin Boga živoga.“ i zatim iz njegove svete desnice primi kruh nebeski i čašu žiznji. Plamen pobožnosti bolne Matere obuzme čuvstvitelnu dušu Milaninu, i poublaži malo prveliku tugu njenu. Priosvešteni Vladika odčita opet blagodaritelnu molitvu posli svetoga pričestja nad glavom bolestnice, i prirodnim svojim sladkoričjem potanko razloži utihu kerštjansku, i nauku o bezsmertiju duše i o životu vičnom.

Milana neodoljivo od postelje svoje dobre majke. Kao andjeo branitelj bdila je ona nad njom sveterano dvoretji i likove pružajući bolnoj roditeljki svojoj. Sutra dan prid veče stigne i knez Branislav iz vojenog stana. Milana ga s suznim očima na dvor dočeka i uvede u sobu svoje bolne matere. Knez duboko ožalostjen približi se k' postelji svoje supruge, i videtji ju tako blidu i prominjenu nemogaše se i sam od suza uzdržati. S druge strane pokraj postelje stajaše Milana s tužnim i setnjim licem. Smertno blida bolestnica pruži jednu ruku kćeri a drugu mužu svom, i s derktajućim glasom progovori: „Mili družo, sladka jedinice moja! Poslidnji čas moga života već se približio. Ja već neću više zoru dočekati, niti ću ovo sunce, što sad zailazi, ovdje na zemlji viditi. Ali vas zaklinjem ljubavi mojom neplačite, netužite zamnom. Meni će u domu oca nebeskog dobro biti, tamo ćemo se mi, ako Bog da, opet viditi, i blaženu vičnost zajedno provoditi!“ Na to umukne, jer je već tako oslabila bila, da je jedva govoriti mogla.

„Dragi Branislave, virni družo moj, — odmorivši se produži govoriti, — ovo je naša jedina kći, naša dobra Milana. Ja ti neostavljam nijedne živopisane slike svoje, ali ti u ovoj našoj kćerci ostavljam živu sliku, istovetno podobije moje. Ona neka ti bude najbolji spomen moje k' tebi ljubavi. Ja sam se starala da ju dobro vospitujem. Sad ju tebi pridajem. Ti joj budi odsad i otac i Majka. Ti je odsad vospitavaj u duhu svete evangelske nauke, i doverši njeno vospitanje. Pokloni joj otačasku ljubav u onoj miri, u kojoj si dosad meni ukazivao supružesku ljubav, za koju ti evo sad na smerti mojoj od serdca blagodarim.“

„Tisi sladka kćeri moja dosad svagda bila dobro dite svoje majke, budi i odsele dobra. Ljubi Boga, živi po nauči spasiteljovoj, čini dobro i kloni se od svakoga zla. Poštuj oca svoga. On je u ratovima često velikoj opasnosti izložen; ako se kad po nesrtiji dogodi da rana dopadne, ti ga sama dvori i nadgledaj, kad ja to odsad više neću moći činiti. Bože blagi! saslušaj moju poslidnju moljbu, čuj poslidnju želju materinoga serdca! sahrani ju gospodine od svakoga zla i nastavi ju na onaj pravi put, koi privodi k' Tebi, istočniku svakoga dobra.“

Otac i kći ogreznu u suzama. Umirajutja sastavi muževljevu i kćerinu ruku zajedno, i deržetji ih s svojim ladnim rukama progovori: „Nas troje bili smo na ovome svitu jedno serdce i jedna duša. Bog će dati, pa ćemo to isto i na drugom svitu biti. Smert nije kadra raskinuti svezu ljubavi naše. Mi ćemo se na nebu opet viditi, i tamo ćemo, ako Bog da, zajedno živiti gdi nema bolesti ni tuge, ni uzdisanja, no gdi je život bez kraja.“

Jošt jedanput upravi ona usahnule oči svoje na muža i jedinicu svoju. Na licu njenom viditi se moglo s kakvim spokojstvom ostavlja ona miline ovoga kratkog i za malo trajućeg života. „Bože fala ti, što si mi na smertnom času spokojnu savest darovao — govoraše smertnica. — Milano, sladka jedinice moja! Ja spokojno umirem i radujem se što ti mogu pokazati i priminom svojim dokazati, kako je laka smert svakom onom, koi u Boga

i u bezsmertije duše tvrdo viruje. Isus Isukerst naš božanstveni spasitelj uliva u serdce naše utišiteljniji balzam nadežde na život vični osobito onda, kad nju najvećma potribujemo. On nas neostavlja sirote. Smert prid moima očima nije ništa drugo, nego prilazak s ovog svita u drugi, u kome dobre ljude očesuje carstvo slave nebeske.

Posli toga baci ona pogled na propetje, koje je pri postelji svojih vladika u ruci deržao, i s iznemoglom desnicom pokazivajući se pobožno ga celivajući ruku dvoretji: „Spasitelju blagi! Ti si na kerstu izdisajući duh tvoj u ruke tvog oca pridao, i ja sad u tvoje svete ruke pridajem moju grišnu dušu.“ — Na to umukne, spusti glavu na uzglavnicu, i oči na vike zatvori, Milana obnistjena padne na mertvo tilo svoje najveće blagoditeljke. Branislav jecajući izusti: „Pokojnica je živila pobožno, a pristavila se u bolji život tiho i blaženo. I sad slavi već pobjedu nad smertju u carstvu onoga, koi je svojom smertju smert satreo, i nama smertnima put k spasenju pokazao! Vična joj budi medju nama uspomena! Njen primer uči nas najbolje kako umire onaj koi se Boga boji i njegove svete zapovidi izpunjava. — Vladika metne u skerštene ruke knjeginjine propetje Isukerstovo, a otac i kći po božnom kerštjanskom običaju prikerštivši se celivaju najpre ovo, pa onda ledeno čelo pokojnično.

Tuga i žalost cile okoline za dobrom knjeginjom Ikonom bila je neopisana. Svi su nju kao svoju rodjenu mater oplakivali. Sutra dan malo i veliko vervilo je u Branislavac, da pokojnicu celiva i da joj poslidnju počast odda. S velikom svečanostju prinešeno bude tilo pokojnice u obližnji namastir i tu u cerkvi opivano i saranjeno. Pri okupu namiravao je vladika Teofan nadgrobno slovo govoriti, i u njemu obširno razložiti dobrotelji blaženopočivše knjeginje, ali niti je on sam od suza govoriti mogao, niti su služitelji kadri bili, sbog prvelike tuge i plača u taj par riči njegove shvatiti. Zamolivši dakle služatelje da se za jedan časak stišaju, ove riči k skupljenom saboru izgovori.

„Cernoj zemlji pridajemo mi usive naše, u toj nadeždi, da ćemo po Božijoj naredbi u svoje vrime obilne plodove truda našeg požeti. Isto tako pridajemo mi sad tilo dobre majke i milostive blagoditeljke naše obštoj sviji nas materi zemlji, s punom nadeždom, da će ju Tvorac oživotvoriti i za dobra dila njena slavom nebeskom uvinčati. Živimo bratjo moja tako, kao što je pokojnica ovdje na zemlji živila; sijmo usive dobrih dila, pak ćemo i mi negda tamo gori u pravoj otačbini našoj poživiti žetvu vičite nagrade i velike milosti Božije.“

(Slidi.)

Z A K O N

u pogledu ravnopravnosti narodnosti potvrđen 7-oga prosinca a obnarodovan 7-oga prosinca 1868. godine.

(Produženje.)

§. 1. „Uslid političnog jedinstva naroda državni je jezik ugarske magjarski i po tome će i odsad razpravni i dilvodni jezik magjarskoga sabora (dieta) biti jedino magjarski, zakoni se na magjarskom jeziku donose, ali se i na svima jezicima, ostatih narodnosti — što u zemlji žive, imaju u dostavirnom privodu izdati; zvaničan jezik magjarske vladavine u svima granama uprave i odsad je magjarski.“

Ovaj se članak zakona, što se ne magjarski narod-

nosti tiče, dosad malo iz vršivao ili baš nikako. Koliko je nami poznato, dosad su se zemaljski zakoni samo na magjarskom i nimačkom jeziku izdavali, a na srpski je tek nekoliko zakona izašlo, da li je što na romanskom, rusinskom i slovačkom jeziku privedeno, nije nam poznato, a sigurno znamo, da su za šokački i bunjevački sasvim zaboravili. Počem su ministri izvršivci zakona, nužno bi bilo, da zastupnici nemagjarski narodnosti (među kojima na žalost, ni jednoga bunjevca nemamo) interpelliraju (pitaju) ministarstvo, zašto se naredba ovoga članka ne izvršuje. Ta ako se od puka u opće zaktiva, da se zakonu pokorava i po njem se vlada, valja ga onda, tako izdat, da ga puk razumit može.

Zakonski se pridlozi na magjarskom jeziku donose, razpravljaju i potvrđuju, a natom se i obznanjaju (publiciraju). Nu pored toga, imase ujedno i na svima jezicima, koje narodi u Ugarskoj govore, izdati. Zvaničan je jezik najviše uprave dakle ministarstva u svima granama njegovim magjarski.

§. 2. „Zapisnici (protokoli) jurisdicije, imaju se zvaničnim jezikom države voditi; al se mogu voditi pored ovoga, i na drugom kom jeziku, ako barem jedna petina članova jurisdicije ili odbora zaktiva, da se i na njim zapisnici vode.“

U slučaju, da se u raznim sastavcima, pojave razlike, odlučuje sastav magjarski.

Ovaj je članak po naš puk odnajveće važnosti. Bunjevci po glavni gradovi u Bačkoj gotovo svugde su u većini, pa se dosada njihov jezik ipak nigde čuti nije mogao. Vidimo da se u općinskim skupčinama svugde samo magjarskim jezikom vića, magjarskim jezikom razpravlja i istim se jezikom donose zaključci i odluke, a za bunjevački se i ne razbira. Braćo bunjevci, sad navedeni članak daje potpuno pravo, di god smo samo barem u petini, da zaktivamo, da se i naš mili narodni jezik čuje i da ga u zvaničnom dilovanju pored magjarskoga upotribljuju; neka se dakle ona braća, koji su ujedno i članovi općinski, slože pa ili pismeno ili usmeno podnesu želju općinstvu, da se općinski zapisnici uz magjarski i bunjevački vodi, da se odluke i rišenje, i na bunjevačkom jeziku izdaju, i svakovrstne objave kao dražbe (licitacije) naticanje (konkursi) pozivi i. t. d. i na bunjevačkom jeziku sastavljaju i oglašavaju. To zakon naredjuje i pravo nam daje, a ko se svojim pravom služi, nikoga ne vrđlja. Vrime je već, da i bunjevački puk dozna, kako se sa općim dakle i njegovim imanjem gazduje i razpolaze i da i on može već jednom uticati glasom svojim u pritresanje i razpravljanje oni stvari, što se njega po najbliže tiču.

§. 3. „U predstavničkim (općinskim skupčinama) svako — koji pravo govora ima — može ili magjarski ili svojim maternjim jezikom ako to nije magjarski — govoriti.“

Ovaj je član dopuna pridjanjeg člana. Po ovome dakle može svaki općinar u općini svojim maternjim jezikom divaniti, svakovrstne pridloge na svom jeziku donositi, svoje misli i želje izjaviti, jednom reći, da ga na naše odnošaje priminimo — svaki bunjevac općinar može sa punim pravom, što mu zemaljski zakon u ovom članu daje — bunjevačkim jezikom govoriti, i nikomu ko zamirit nesme.

Dakle do nas stoji samih braćo bunjevci, da se i našim milom narodnom jeziku jednom otvore (predstavnička) općinska vrata, da i ono dojstojno misto u općinskom dilanju zauzme i sebi onu važnost pribavi, što mu

u našim pokrajinama pripada. Probudimo se daklem jednom iz dubokog sna, i pokažimo svitu, da smo vridni sinovi naši junački pradičova.

§. 4. „Političke vlasti u spisima upućenim na državnu vlast upotribljuju zvanični jezik države, ali mogu uporedno i jedan od onih jezika upotribljavati kojim zapisnike svoje vode. U međusobnim propisima pak mogu ili državni jezik, ili jedan od onih jezika upotribljavati, koji je vlast — na koju je spis upućen — po drugom članu za zapisnički usvojio.“

Po ovom članu imaju sve političke vlasti, kada sa ministarstvom dopisuju, magjarskim se jezikom služiti, al pored njega mogu i onim jezikom pisati, koji je kao zapisničkim u kojoj općini primljen. Kad bi dakle naprimer u Subotici — kao što bi valjalo — bunjevački jezik u općini pored magjarskoga usvojili za protokolarni, onda bi se na želju bunjevaca moralo po tabaka artije pilomiti na pole, pa na jednoj polu magjarskim a na drugoj bunjevački sva dostavljanja na višu političku vlast napisati. A kada bi na primer: naša općina novosadskoj općini što pisala, mogla bi se ili magjarskim ili bunjevačkim jezikom služiti, jer je zapisnički jezik novosadske općine srpski.

§. 5. „U unutrašnjem dilovanstvu činovnici (zvaničnici) upotribljuju zvaničan jezik države, no u koliko bi to za jednu vlast ili činovnika sa praktičkom teškoćom skopčano bilo, dotični činovnici mogu ma koji zapisnički jezik svoje općine upotribljavati. No kad god državni nadzor i obziri uprave zaktivaju, izvišća i zvanički spisi mogu se i na zvaničnom jeziku države podneti.“

§. 6. „Činovnici, kada u obsegu svoje vlasti sa općinama, skupštinama, družinama, zavodima i privatnicima u zvaničan dodir dolaze — imaju do mogućstva jezik ovih upotribljavati.“

Svaka dakle općina, družina pa i sam privatnik čovik ima pravo molbenice, tužbe, predstavke na svoju političku općinu svojim maternjim jezikom dostavljati, i može zaktivati, da mu se na svom jeziku i odgovori. Ovo bi poglavito u Subotici i Zomboru valjalo činiti, di je velika većina puka bunjevačkoga; svaki bunjevac dakle, ako se na činovnika političke općine pismeno ili usmeno obrati, neka se svojim lipim bunjevačkim jezikom služi, ako se pak pravozastupnikom (prokatorom) služiti mora, neka bira sebi onoga, koji mu jezik razumije, i neka zaktiva od njega, da mu sve poslove njegove na bunjevačkom jeziku svršava; jer samo tako može znati šta mu njegov zastupnik radi, i po tome bolje ga može i kontrolisati. Naslona mu daje sam zakon, i ako mu se kakve zaprike čine ima pravo pozivajući se na ovaj §. 6. na višu vlast prizivati se (appellirati).

(Slidi.)

NAPAST.

Jednog dana ljute zime, neki čovek naloži ugodnu vatru u svojoj kolebi, i legne blizu vatre spavati; tad stane svakojake misle misliti, nu na jedanput za vapi: „alaj je ugodno! alaj je dobro baš ovde grijati se!“ — Da bogme da je dobro — odgovori na oto s polja jedan grđni glas.

Čovek se sad pristraši, i promotri okolo sebe, tu ugleda jednog strahovitog lava prid kolebni vratu, koja je on, na svoju nesreću odkućena ostavio. Ipak je taj čovek lin bio, da se digne i da zatvori vrata, nego se je s' otim zadovoljio, što je spopo jednu grđnu batinu, i

s' njom nemilo odrapi lava. Ovaj na oto sagnuvši glavu, i turi ju kroz vrata u kolebu; reče: "dopustimi samo, da gubicu ogrijem cvrča je zima."

„Odlazi odatle,“ za vikne čovek, i drugi put podigne batinu na lava, ne triba meni ta tvoja grdna glavurda u kolebi, koja i za mene nije baš prostrana, ta i ja sam malo mista imam.“

„Molim dopustimi samo malko ugrijati se, — ako sam ja i grdan, te se ne pristoji meni na oči bacati, komu je to većma ne srića; nego pogriška.“

Posle nekoliko trenutaka primeti čovek štropot teški korakah okolo sebe, tad po gleda, i smotri kako se lav siluje pridnjima nogama, da svoj runjavi pridnji trub u kolebu uvuče.

„No samo još to fali!“ povikne čovek, pak spopadne svoju grdnu toljagu, i počme ne mило lupati nezvanog gosta; to ti sad baš ozbiljno kažem — šikaj se, inače ću te izmlatati.

„Mili gospodine! reče lav molećim glasom, pri čim se vidjaše, kao da mu suze iz očuh livaju od žalosti, — ah ljubezni gospodine, vi ste tako dobar bio, i meni dozvolio da glavu u kolebu smiem zavuču. — No žao mi je da vrat i pleća odma za glavom slide; a što se pako pridnji noguh tiče, to nemogu ni pomisliti, dabi njim' toliko mista tribalo, da u vašu kolebu nebi mogle stati.“ Da vi to samo znate koliko je blagodatna toplina ove vatre, koji i tako veliku kostobolju patim zbog zime u mojim' nogamih, znam da bi mi se smilovao.“ No nek ti bude dakle; ostani tu, pak ne brbljaj više, ali to ti kažem ni korak ne pristupi bližje.“

„Neću, doista neću, reče ne spretna živina,“ i medju tim se sve većma, i većma peljajuć u nutra,“ baš za ista neću, i u slideći trenutak s' jednom jakom komicom cilo tromo tilo strovali se u nutra. Ti brezobrazni siledžio, reče čovek, povukuć se od stra, u jedan budžak kolebe, daga živog ne smoždi, — jel da-sam ti kazao, da za tebe nije ovde mista: ipak si opet tu. Daklem si toliko ne zafalan s' mojom dobrotom postao?

Ali lav misto odgovora; prostre se na zemlju kolikije dugačak, po ciloj kolebi, i ležase po sve voljno. Nu na oto ladno krvno ponašanje lava, i čovek izgubi svoju uztrpljivost, te spopadne grdnu batinu, i počme lava mlatai.

„Pazi priatelju! samo lakše! — reče lav, i povratja boj s' pridnjima nogama,“ ta možemo nas i obadvjica imati mista kod vatre. Sad se opet strovali lav na čoveka, i njega gnjaveć iz krvavi, pak nesritniku reče: ta ti si sam sebi kriv, i sam sebe obtužuj, — da mi ni si dopustio najprije glavu u kolebu turit, nebi ni cilo tilo za glavom unišlo.

Ovdi naliči čovek savesti, a lav pako griuh. Jer dočim savest počme drimati, i ne čuvana vrata srca ostavi odkučena, dodje grih; grdna i velika zvir, vapijuć moli za dopuštenje stupiti u nutra; dok bi još savest mogla griuh na put stati.

Kad je taj čovek prvi put vidio lava, grozio se je od njega; pak posle kratkog vrimenta pako, već mu se ne činjaše tako vrlo grdan. Tako je to obično i sa grihom. U početku se pristrašimo, i natrag se povučemo od griah, a posle stanemo razmišljavati; možda to i nije baš tako zlo i opasno, kao što se u početku vidi. Pak posle isto tako dolazi, kao god kod lava: koi plazući molio se iz prva, a posle i na silu prokljukajuć se u nutra, iz prva tihim korakom, a posle jurisom navali, dokle

se sasvim ne napuni erce, i tako nam savestna vika ne zanimi.

Čovek doista uvijek misli daje osiguran, i ostavi kolebe duševne vrata otvorena; dodje, i u vuče se grih u nutra, i priuzme srće čovičansko. Berezac.)*

VJETAR.

Vjetru svirče! sviraj, sviraj! iz sveg' glasa svog. — Budi narav iz sna dubkog: Da je, nek zna, Bog. Čupaј drvlje iz korena, Neka vidi svak': Da je jači Bog od ljudih, Kojega si znak. — Al' i srca iz medarah Šavij do zemlje: Jer i trēba, da se ljudi Bogu poklone.

OSLON NA BOGA.

Volim prije Ginit bolje, Neg' živit; Ak' po smrti Mogu biti Ja spasit. Život si mi, U istini, Ti Bože! Nejnma smrti Teb' živiti Koj' može. Tko te pozna, Tom' blažena Je duša; Ni je spao, Da seb' drugo Traži šta.

NEMRZI BLIŽNJEGA.

Ništa nejmam, Da rekнем vam, O ljudi! Ako ste svi S' obom jedni U ćudi: — Da ste radi Mir imati Med' s' obom, — Netrniti Oganj sveti Pod vjerom. Jer svetlosti Ne mož' biti Brez sunca: A ni vjera Ne mož' da sja Brez srca. Ne cvilite Jedno — srdce Drugomu: Jer kad suzi, Suzom priti Svakomu. — Kad se sunce U mrak smrkne Ledeni; Zima ti je, Dokle se ne Ograni.

O. A. V.

SVAŠTICE.

U njekoga bogataša radijaše Ciganin; izradivši naloženi posao: pod kuće mu za jelo podosti sira; Ciganin se sirom baš tečno zalagaše. Videći sluga, kako Ciganin pohlepno jede i iz toga scieneći da će sve pojesti, s toga (valjda htiaše da i njemu ostane) rekne Ciganinu „hej! kako jedeš? zar neznaš: da je to konjski sir?“ Ciganin će na to: „ha ha! kad je konjski: a to ću još i kući ponieti neka mi žena i djeca vide i okuse konjskoga sira.“

D. K.

Iz Zombora. Bijo jedan čovik, pa je rado šalu provodio. Jedno jutro kad mu žena ustane rekne ona mužu: „Da čuješ čoveče! šta sam ja noćas snila. Muž je zapita a šta je snila? Snila sam veli da sam letila. Jao naopako ženo! odgovori joj šaljivčina to nije dobar san, to samo one snivaju koje su vištice, i ti ženo mora da si vištica. Uplašena žena rekne mu. Ta nisam ja vištica, kako ti to možeš kazati? Muž na to kaže joj da je ona zaista vištica, i da će on zaista njoj pozvidočiti. Jedno veće kupi muž njen dosta vina i tako opiје svoju ženu. Ona onako pijana izvrne se te zaspi. Kad on vidi da ona spava, uzme ju, pa odnese u guvno, kad se sirota probudi stane vikati; Jao za Boga! gdi sam ja? Na njenu viku dotrči muž pa kao začudjen rekne ženi svojoj: „A šta ti ženo tu radiš? Jao žalostnoj meni! ne znam ni sama kako sam ovamo došla? pravo veliš čoviče, da sam ja vištica jerbo neznam ni sama, kud nisam letila, kad sam ovamo došla.“

J. S.

*) Kad sam ovaj člančić primio reče: hvala Bogu. barem se jedan pokazah iz stališa — koji bdije na vratu narastjaja — da je prijatelj rodu al se sneveseli kad pogleda u Listinu predbrojnika i ni jednog predbrojnika nenadjah iz Beregha. Ured.